

Ю НЕСБЬО

ЧЕРВОНОГРУДКА

СКАНДИНАВСЬКИЙ
ГОСТРОСЮЖЕТНИЙ
РОМАН

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2011

ЕПІЗОД 1

Переїзд поблизу мосту Алнабрю, 1 листопада 1999 року

Сіра пташина то зникала, то знов з'являлася в полі зору Харрі. Він тарабанив пальцями по керму. Як повільно плине час... Учора хтось по телевізору розповідав, як повільно може минати час. Зараз він саме такий. Ніби новорічної ночі перед тим, як проб'є дванадцята. Чи на електричному стільці — перед тим, як повернеться рубильник.

Він затарабанив сильніше.

Їхнє авто стояло на відкритому майданчику за квитковою касою на переїзді. Елен збільшила гучність автомагнітоли. У голосі репортера бриніла благоговійна урочистість:

— Літак приземлився п'ятдесят хвилин тому, і рівно о шостій годині тридцять вісім хвилин президент зійшов на норвезьку землю. Його вітав голова комуни Євнакер. Тут, в Осло, чудова осіння погода, сприятливе норвезьке тло для цих перемовин. Давайте ще раз послухаємо, що сказав президент журналістам півгодини тому.

Це повторювали вже втретє. Харрі знов уявив собі натовп волаючих журналістів, що лізуть за загорожу. А по інший бік загорожі — людей у сірому, які не надто завдавали собі клопоту приховувати, що вони секретні агенти, у відповідь на питання тільки знизуючи плечима. Ці сканують поглядом натовп, вдєсяте перевіряють, чи тримається у вусі дина-

мік, — знов оглядають натовп — поправляють чорні окуляри — сканують натовп — на кілька секунд затримуються поглядом на фотографі з камерою, в якій надто довгий об'єктив, — сканують далі — всоте перевіряють динамік у вусі. Хтось промовляє вітання по-англійськи, тиша, потріскує мікрофон.

— *First let me say I'm delighted to be here*¹ ... — вчетверте сказав президент з виразною хрипкою американською вимовою.

— Я читала, один відомий американський психолог виявив у президента роздвоєння особистості, — сказала Елен.

— Роздвоєння особистості?

— Роздвоєння особистості. Як в історії з лікарем Джекіллом та містером Хайдом. Цей психолог пише, що звичайне ество президента навіть не підозрювало про те, що друге його ество, хтива тварюка, вступало в статеві зносини з усіма цими жінками. І тому Верховний суд не може судити його за те, що він брехав про це під присягою.

— Жах, — сказав на те Харрі, провівши поглядом вертоліт, що пролітав над ними.

По радіо хтось запитував по-англійськи з норвезьким акцентом:

— Пане президенте, це ваш перший візит до Норвегії за другий президентський термін. Що ви відчуваєте?

Пауза.

— Дуже приємно побувати тут знову. Але я вважаю набагато важливішим те, що тут можуть зустрітися глава держави Ізраїль та лідер палестинського народу. Це ключ до...

— Чи запам'ятався вам перший візит сюди, пане президенте?

¹ Насамперед, дозвольте мені висловити свою радість з нагоди того, що я тут... (Англ.)

— Звичайно. Я сподіваюся, що на сьогоднішніх перемовинах ми зможемо...

— Яке значення Осло й Норвегії для справи миру в усьому світі, пане президенте?

— Норвегія відіграла важливу роль.

Голос без норвезького акценту:

— Пане президенте, ви вважаєте, що реально досягти конкретних результатів?

Тут запис уривався, далі вів голос зі студії:

— Отже, ви чули. Президент вважає, що Норвегія відіграє вирішальну роль для... е-е-е... досягнення миру на Близькому Сході. Зараз президент вирушає до...

Харрі важко зітхнув і вимкнув радіо.

— Що відбувається з країною, Елен?

Дівчина знизала плечима.

«Проходять пункт двадцять сім», — долинуло з рації на приладовій панелі.

Він поглянув на Елен:

— На постах усе гаразд?

Вона кивнула.

— Отже, все, як і раніше, — сказав він.

Вона підвела очі до неба. Він сказав це вже разів п'ятдесят відтоді, як кортеж виїхав з Гардермуена. Звідти, де стояло їхнє авто, виднілося порожнє шосе, що простяглося від переїзду на північ, на Трустерюд та Фурусет. Сигнальна лампочка на даху ліниво оберталася. Харрі опустив скло і простягнув руку — змахнути блякло-жовтий листок, що попав під склоочисник.

— Поглянь, червоногрудка, — сказала Елен, показуючи кудись. — Рідкісна пташка для такої пізньої осені.

— Де?

— Там. На даху каси.

Харрі висунувся в переднє вікно:
— Справді? То це червоногрудка?
— Авжеж, червоногрудка, або вільшанка. Хоча, гадаю, ти не відрізнив би її від снігура, так?
— Звісно. — Харрі затулив очі від сонця. Зір падає, чи що?
— Червоногрудка — рідкісний птах, — сказала Елен, загвинчуючи корок у термосі.
— Не сумніваюся, — сказав Харрі.
— Дев'яносто відсотків відлітають на південь, але є такі, що ризикують залишитися.
— На взір цієї?
Знову голос по рації:
«Центр, я шістдесят другий. Невідомий автомобіль стоїть край дороги за сто метрів від повороту на Льоренську».
Відповідь Центру — низький голос, гаркава бергенська вимова:
— Почекайте, шістдесят другий. Перевіряємо.
Тиша.
— А туалети ви перевірили? — запитав Харрі, киваючи на автозаправку «ESSO».
— Так. На заправці нікого немає, навіть персоналу. Тільки начальник. Його ми замкнули в конторі.
— Квиткові каси теж?
— Перевірили. Заспокойся, Харрі, всі ключові пункти в порядку. Отож, кажу, ті, що залишаються, сподіваються на теплу зиму, розумієш? Інколи їм щастить, але якщо вони помиляться, то неодмінно загинуть. Ти, напевно, думаєш, чому б їм про всяк випадок не відлетіти на південь. А, може, їм просто ліньки відлітати?
У дзеркалі Харрі спостерігав охоронців обабіч залізничного мосту. У чорному, при шоломах і автоматах «МП-5» на грудях. Навіть звідси в їхніх жестах було помітно напруженість.

— Штука в тому, що, раптом зима випаде тепла, вони встигнуть вибрати краще місце для гнізда раніше, ніж решта повернуться додому, — розповідала Елен, намагаючись запхнути термос у сумку, що й так була повнісінька. — Усвідомлений ризик, розумієш? Програвся до цурки або взяв джек-пот. Ти сам вирішуєш. Ризикувати чи ні. Ризикнеш — і можеш якось уночі задубіти на гілляці, гепнутися на землю і не відтанути до весни. А злякаєшся — і залишишся без даху над головою, коли повернешся. Ті самісінькі вічні дилеми, з якими й ми раз у раз стикаємося.

— Ти вдягнула бронезилет?

Елен мовчки подивилася на шосе і тихо похитала головою.

— Так чи ні?

Замість відповіді вона постукала кісточками пальців по грудях.

— Полегшений, чи що?

Вона кивнула.

— Хай йому чорт, Елен! Я наказав надіти бронезилети, а не майки з Міккі Маусом!

— Ти знаєш, що тут носять секретні агенти?

— Зараз угадаю. Полегшені бронезилети?

— Точно.

— А ти знаєш, хто я такий?

— Зараз угадаю. Секретний агент?

— Точно.

Вона розсміялася. Він теж усміхнувся. Знову затріщала рація:

«Шістдесят другий, я Центр. Служба безпеки говорить, що це їхній автомобіль стоїть біля повороту на Льюренсбург».

«Я шістдесят другий. Вас зрозумів».